

ричні записки: Збірник наукових праць. Вип. 29. – Луганськ, 2011. – 240 с. – С. 86-98.

3. Переслегин С. Новая история Второй мировой / Сергей Переслегин. – М.: Яуза: Эксмо, 2009. – 608 с.

4. Союзники Германии на Восточном фронте / Александр Усовский. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: // www.pseudology.org.

5. Ungváry K. A magyar honvédség a második világháborúban / Kristián Ungváry. – Budapest: Osiris Kiadó, 2005. – 607 old.

Надійшла до редколегії 24.01.13

А. Ладыга, канд. ист. наук

Луганский национальный университет имени Тараса Шевченко, Луганск

ВОЕННЫЕ ДЕЙСТВИЯ СОЮЗНИКОВ ГЕРМАНИИ НА ВОСТОЧНОМ ФРОНТЕ В УСЛОВИЯХ "БЛИЦКРИГА"

Статья содержит материалы, подготовленные на основе новых научных разработок отечественных и зарубежных ученых, а также архивных источников. Посвящена проблемам участия европейских союзников Германии в войне против СССР.

Ключевые слова: Германия, СССР, блицкриг, Восточный фронт.

A. Ladyga, Ph.D. (History)

Lugansk Taras Shevchenko National University, Lugansk

MILITARY ACTIONS OF GERMANY'S ALLIES FOR EASTERN FRONT IN CONDITION "BLITZKRIEG"

In this article there are materials, which are prepared on the basis of new scientific investigations of Ukrainian and also on the base of the archives documents. It is dedicated to the problems of the European allied armies of German in the Second World War against the USSR.

Key words: Germany, USSR, Blitzkrieg, Eastern front.

УДК 94(73):930.25

Л. Левченко, канд. іст. наук
Державний архів Миколаївської області, Миколаїв

УТВОРЕННЯ ТА РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНИХ АРХІВІВ США

Досліджено процес утворення і розвитку регіональних архівів США з 1717 року до сьогодення, встановлено його періодизацію, охарактеризовано особливості кожного періоду.

Ключові слова: США, регіональні архіви.

У розвитку архівної справи США регіонального рівня чітко виокремлюється чотири періоди: "пошуку форм організації" (1717-1899), "період розквіту" (1900-1935), політики "нового курсу" (1935-1942), завершення формування системи регіональних архівів (1942-2003).

Архіви виникають у Північній Америці ще у колоніальний період (1607-1775). Першу бібліотеку, яка зберігала не тільки книги, а й офіційні документи засновано у Нью-Гемпширі 1717 р. за розпорядженням Британського уряду. Важливе значення мало проголошення незалежності від Великобританії 13-ма американськими колоніями (1776) і утворення самостійної держави. При наявності держави ми можемо вже говорити про державну архівну справу. У ході конституційного процесу (1787-1790) у ряді конституцій штатів обов'язки зберігання урядових документів було покладено на Секретарів штатів. Проте далі уряди штатів не пішли і ініціативу організації зберігання документів перебрали на себе історичні товариства.

Перше історичне товариство утворене у штаті Массачусетс (1792). Протягом XIX ст. історичні товариства виникли у штатах: Род-Айленд (1822), Пенсильванія (1824), Вісконсін (1836), Міннесота (1849), Теннессі (1849), Флорида (1856), Монтана (1865), Канзас (1875), Небраска (1878), Айдахо (1881), Огайо (1885), Північна Дакота (1889)). Товариства розглядали публікацію текстів історичних документів як один із шляхів забезпечення фізичної збереженості оригіналів документів і їх інформації. 1884 р. засновано Американську історичну асоціацію. Створення у її складі Комісії з публікації історичних манускриптів (1895) та Комісії публічних архівів (1899) сприяло з'ясуванню обсягів, тематики архівних комплексів, умов їх зберігання, заснуванню архівних установ, описуванню і публікації джерел з історії американської нації.

Бібліотека Конгресу США (1800) майже півтора століття виконувала роль офіційного репозиторія документів Конгресу та уряду Сполучених Штатів. Під її впливом у ряді штатів у складі бібліотек були створені архіви. Протягом XIX ст. архіви виникли при бібліотеках штатів

Нью-Йорк (1818), Вірджинія (1823), Кентуккі (1825), Техас (1839), Коннектикут (1840), Мічіган (1873), Оклахома (1890). На початку XX ст. заснування архівів при бібліотеках продовжилось, такі типи архівів виникли у штатах Арізона (1901), Гавайї (1905), Індіана (1913), Іллінойс (1921), Орегон (1947). Бібліотечні методи систематизації і описування розповсюдились на архівні документи.

Другий період позначений активною діяльністю Комісії публічних архівів (1899-1935) у штатах США та роботою Конференції американських архівістів (1909-1935) у складі Американської історичної асоціації. Під впливом Комісії публічних архівів на теренах США у 1901-1921 рр. виникли департаменти архівів і історії (Алабама, Міссісіпі, Північна і Південна Кароліни, Арканзас, Вірджинія, Техас, Теннессі, Джорджія і Луїзіана (сьогодні департаменти архівів і історії існують в Алабамі, Міссісіпі і Південній Кароліні). 1908 р. під проводом Дж.Фр.Джеймсона розгорнувся рух за створення федерального архіву, результатом якого стало заснування Національного архіву та Адміністрації документів США і Національної комісії з публікації історичних джерел і документів (Акт від 19 червня 1934 р.).

Першу Конференцію американських архівістів організовано У.Г.Ліландом 1909 р. У доповіді "Проблеми архівної справи в Америці" вчений порушив питання про впровадження європейських принципів "поваги до фонду" і "походження" в американську архівну практику, єдине архівне законодавство, пагубність застосування бібліотечних методів в архівах. Конференція архівістів 1921 р. продемонструвала розбіжність інтересів істориків і архівістів, а 1929 р. М.К.Нортон на Конференції вперше оприлюднила думку про те, що архіви насамперед повинні служити інтересам держави, державних установ, урядовців і задовольняти соціально-правові потреби громадян, а лише потім істориків. Вчена наполягала на цінності архівних документів як юридичних доказів, що можуть бути використані як у державному управлінні, так і у ході судового процесу. До 1935 р.

Конференція як форма роботи вичерпала себе, відчувалась потреба в іншого типу організації, зосередженої суто на архівних проблемах. 1950 р. У.Г.Ліланд написав, що Конференція відіграла важливу роль у становленні архівної професії у США і у певному духовному сенсі вже була Товариством американських архівістів.

Зважаючи навіть на політичні і соціально-економічні проблеми періоду (початок Великої депресії (1929-1940)) американські архівісти досягли вагомих результатів у розвитку архівної галузі: на загальнодержавному рівні – створення Національного архіву США, а на регіональному – найбільшій кількості установ, які мали у своїй назві слово – архів (включене до 7 з 13 назв архівних інституцій, створених у цей період). Тому 1900-1935 рр. можна вважати періодом "розквіту" архівної галузі США.

Третій період пов'язаний із політикою Нового курсу Президента США Ф.Д.Рузвельта в архівній галузі. Йдеться про широкомасштабний проект "Historical Records Survey" (1935-1942). Управління громадських робіт залучило безробітних істориків до систематизації й описування архівних документів в усіх штатах США. У січні 1936 р. проект був поширений на федеральні установи. У ході проекту укладено і опубліковано більше двох тисяч описів. Знаковими подіями періоду були: заснування Товариства американських архівістів (1936), вплив якого на подальший розвиток архівної галузі США не потребує доведення, вихід у світ першого числа журналу "Американський архівіст" (1938), початок викладання архівознавчих курсів у Колумбійському і Американському університетах. В цілому період був несприятливим для розвитку архівної галузі США через економічну кризу. На рівні штатів створено лише одну архівну інституцію (Луїзіана) і та була університетським департаментом.

Останній період характеризується виникненням архівних установ у тих штатах, які ще не заснували їх раніше, та реорганізацією чинних інституцій. У структурі Національного архіву США створюються: президентські

бібліотеки, федеральні центри документації, філіали Національного архіву (на базі центрів документації), програми управління документацією. Це дає початок утворенню центрів документації штатів і програмам управління документацією в їх органах влади, архіви штатів зосереджуються на реалізації функцій зберігання і використання документів. Важливу роль відіграє Національна комісія з публікації історичних джерел і документів. 1964 р. Конгрес США прийняв закон про програму грантів, за допомогою якої Комісія фінансує проекти місцевих архівних установ, направлені на удосконалення зберігання і використання документів, створення довідників, у тому числі електронних, публікацію історичних джерел, надає підтримку закладам архівної освіти і підвищення кваліфікації архівістів. Починаючи з 70-х рр. XX ст. архівісти штатів об'єднуються у професійні організації, провідну роль серед яких відіграють Національна асоціація урядових архівів і адміністраторів документації та Рада архівістів штатів.

Формування мережі регіональних архівів у США здійснювалось майже протягом трьох століть. Вона представлена декількома типами архівних установ, але усі вони мають високий рівень матеріально-технічного і кадрового забезпечення, що дозволяє належним чином забезпечувати зберігання і використання документального історичного надбання американської нації.

Основні результати дослідження викладено автором у ряді публікацій, серед яких:

1. Левченко Л.Л. До історії створення Національного архіву Сполучених Штатів Америки. // Архіви України. Науково-практичний журнал. – К., 2009. – Випуск 6 (266): листопад-грудень. – С. 227-250.
2. Левченко Л.Л. До історії створення Національного архіву Сполучених Штатів Америки (Закінчення). // Архіви України. Науково-практичний журнал. – К., 2010. – Випуск 1 (267): січень-березень. – С. 141-161.
3. Левченко Л.Л. Архіви штатів у системі архівних установ США. // Архіви України: науково-практичний журнал. – К., 2012. – № 4 (280). – С. 150-177 та інші.

Надійшла до редколегії 24.01.13

Л. Левченко, канд. ист. наук

Государственной архив Николаевской области, Николаев

ОБРАЗОВАНИЕ И РАЗВИТИЕ РЕГИОНАЛЬНЫХ АРХИВОВ США

Исследован процесс создания и развития региональных архивов США с 1717 года до настоящего времени, установлена его периодизация, охарактеризованы особенности каждого периода.

Ключевые слова: США, региональные архивы.

L. Levchenko, Ph.D. (History)

State Archives of Mykolayiv Region, Mykolayiv

CREATION AND DEVELOPMENT OF REGIONAL ARCHIVES OF THE USA

The process of creation and development of archives the U.S. from 1717 to the present have been investigated, periods of regional network of archives development and the characteristics of each period were set and described.

Key words: USA, regional archives.

УДК 94(73:8):327"18/19"

І. Лукач, асп.

КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

РОЗВИТОК ДОКТРИНИ МОНРО ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ ОСНОВИ ПОЛІТИКИ США В ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ (КІН. ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.)

У статті прослідковано еволюцію в кінці ХІХ – на початку ХХ ст. політики США в Латинській Америці, концептуальною основою якої стала доктрина Монро, покликана зменшити європейський вплив в Західній півкулі. З її подальшим розвитком доктрина стала законодавчим виправданням експансіоністської політики США в регіоні, що ставали єдиним та беззаперечним лідером обох американських континентів.

Ключові слова: США, Латинська Америка, доктрина Монро.

Досліджуючи еволюцію доктрини Монро (1823 р.) в кінці ХІХ–на початку ХХ ст., можна простежити розвиток американської зовнішньої політики від автономних по-

зицій та незацікавленості у заплутаних ситуаціях в міжнародних відносинах до затвердження гегемонії в західній півкулі та позиції агресивно налаштованого гравця